

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právo na náhradu nutných nákladů spojených s reklamací v případě spotřebitelské kupní smlouvy

Právní úprava nutných nákladů spojených s uplatněním práv z odpovědnosti za vady (dále jen „nutné náklady“) ve spotřebitelských kupních smlouvách je doposud jednou z legislativně nedokonale vyřešených oblastí, což v praxi způsobuje právní nejistotu spotřebitelů ohledně jejich možností postupu při neuznání reklamace prodávajícím. V případě neuznání reklamace má totiž spotřebitel možnost nechat si zpracovat znalecký posudek soudním znalcem, který nestranně konstatuje existenci vady a tím i oprávněnost reklamace.

Právě náklady vynaložené na takový posudek v současnosti spolu s cestovními výdaji, případně výdaji na dopravu reklamované věci k prodávajícímu tvoří v praxi nejčastěji nutné náklady spojené s uplatněním práv z odpovědnosti za vady prodané věci. Autor si je vědom jisté problematičnosti otázek spojených s uplatněním práva na náhradu nutných nákladů spojených s uplatněním práv z odpovědnosti za vady, jeho cílem je zejména rozvíření diskuse o tomto problému.

I. Právo na náhradu nutných nákladů a jeho obsah

Podle komentáře k občanskému zákoníku je právo na náhradu nutných nákladů samostatným nárokem, který může vzniknout u všech typů odpovědnosti za vady.[1] Toto právo nelze zaměňovat s právem na náhradu škody, protože na rozdíl od práva na náhradu škody nevyžaduje existenci protiprávního jednání prodávajícího ani zavinění prodávajícího a pojí se výlučně s výskytem vady.

Předpokladem vzniku nároku na úhradu nutných nákladů je, že tyto nároky kupujícímu vznikly v souvislosti s platným, včasným, důvodným a na správném místě učiněným uplatněním práva z odpovědnosti za vady, popřípadě v souvislosti s realizací takto uplatněného práva z odpovědnosti za vady.[2]

Obsahem práva na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s uplatněním práv z odpovědnosti za vady může podle judikatury být náhrada nákladů na jízdné kupujícího při cestě do záruční opravny a za účelem vyzvednutí opravené věci, poštovné při písemném uplatňování práv z odpovědnosti za vady[3] a dále zejména náklady odborné prohlídky potřebné ke zjištění vady, náklady přepravy věci, její demontáže.[4] V žádném případě se naopak nedají za takové náklady považovat případné náklady na samotné odstranění vady[5] nebo náklady soudního řízení, jejichž náhrada je upravena procesními předpisy.[6] V současné době se velmi často obsahem těchto nákladů stávají právě náklady na znalecký posudek, který si spotřebitelé nechají vypracovat v případě zamítnutí reklamace prodávajícím. Možnost nechat si zpracovat znalecký posudek je zřejmě nejjednodušší způsob, jak může spotřebitel relevantně prokázat prodávajícímu existenci vady v reklamačním řízení v případě, kdy je její existence mezi spotřebitelem a prodávajícím sporná.

II. Současná právní úprava

Obecná právní úprava práva na náhradu nutných nákladů je provedena pro všechny právní závazkové vztahy ustanovení § 509 občanského zákoníku, které říká: „*Oprávněný má právo na náhradu nutných nákladů, které mu vznikly v souvislosti s uplatněním práva z odpovědnosti za vady. Toto právo je třeba uplatnit u povinného nejpozději do jednoho měsíce po uplynutí doby, ve které je třeba vytknout vady; jinak právo zanikne.*“

Doba, ve které je třeba vytknout vady věci je obecně stanovena ustanoveními § 504 a § 505 občanského zákoníku. Podle § 504 je vadu třeba vytknout nejpozději v prekluzivní lhůtě šesti měsíců, pokud zákon nestanoví jinak. Podle § 505 je třeba vady, za které prodávající odpovídá z titulu zákonné či smluvní záruky, vytknout nejpozději do uplynutí stanovené záruční doby.

Nutno podotknout, že tato obecná úprava lhůt pro uplatnění nároku na náhradu účelně vynaložených nákladů se jeví jako logická, neboť lhůta pro uplatnění práva na náhradu nutných nákladů koresponduje s lhůtou pro vytknutí vad, dokonce je o měsíc delší než lhůta pro vytknutí vad. Lhůta stanovená § 509 se aplikuje obecně na všechny typy závazkových právních vztahů, avšak s vyloučením kupní smlouvy.

Pro kupní smlouvu je provedena speciální úprava ustanovením § 598 a 599 občanského zákoníku takto: § 598 deklaruje existenci práva kupujícího na náhradu nutných nákladů, které mu vznikly v souvislosti s uplatněním práv z odpovědnosti za vady, a § 599 obsahuje pravidlo, podle kterého může kupující uplatnit právo na náhradu nutných nákladů u soudu jen, jestliže náklady oznámí prodávajícímu v těchto lhůtách: *nejpozději do šesti měsíců, jde-li o vady krmiv, do tří týdnů a jde-li o vady zvířat, do šesti týdnů od převzetí věci.* Přitom se jedná o lhůty prekluzivní.[7]

Jakkoliv tato speciální úprava nepůsobí žádné obzvláštní potíže v obecném režimu kupní smlouvy, jako velmi problematická se jeví s ohledem na ust. § 612 občanského zákoníku. Ten stanoví, že při prodeji zboží v obchodě (tedy mezi podnikatelem a spotřebitelem) „*platí kromě obecných ustanovení o kupní smlouvě i následující ustanovení § 613 až § 627*“. Vztah mezi obecnou úpravou kupní smlouvy a úpravou prodeje zboží v obchodě je tedy nepochybně vztahem obecného a zvláštního, jak vyplývá i z judikatury.[8]

Ustanovení §§ 613 – 627 však bohužel neobsahují výslovnou speciální úpravu náhrady nutných nákladů, proto se nabízí i v případě prodeje zboží v obchodě aplikace ustanovení § 598 a § 599 OZ. Výsledkem je pak nelogická diskrepance mezi dvouletou záruční dobou při prodeji zboží v obchodě a omezením možnosti domáhat se práva na náhradu nutných nákladů spojených s reklamací pouze ve lhůtě půl roku od převzetí věci. V praxi se lze setkat s rozhodnutími soudů nižších instancí, které s ohledem na ust. § 599 zamítají žaloby spotřebitelů na náhradu nutných nákladů.

Jak tedy postupovat, pokud se vada na věci projeví až po půl roce od převzetí a tím pádem také logicky nemůže dojít k notifikaci práva na úhradu nutných nákladů spojených s reklamací dříve než po půl roce od převzetí? Odpověď na tuto otázku se pokusí najít následující text.

III. Geneze problému

Z porovnání právního stavu úpravy kupní smlouvy v občanském zákoníku před novelou provedenou zákonem 136/2002 Sb. (účinnou od 1.1.2003) je zjevné, že problém, kterým se zabývá tento text, vznikl v podstatě nedokonalou legislativně-technickou implementací Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES, o určitých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na spotřební zboží. Implementací této směrnice, konkrétně jejího čl. 5, byla zavedena do českého občanského

práva dvouletá záruční doba místo dosavadní šestiměsíční záruční lhůty. Před novelizací zákonem č. [136/2002](#) Sb., který uvedenou směrnici implementoval, tedy právní úprava nutných nákladů plně korespondovala s délkou záruční doby.

Je však zjevné, že zákonodárce opomenul při implementaci výše uvedené směrnice uvést do souladu s novou délkou záruční doby také právní úpravu nutných nákladů, což nyní vede k absurdním situacím, kdy u zboží, které je ještě řádně v záruce, teoreticky nelze uplatnit právo na úhradu nutných nákladů spojených s reklamací.

IV. Nástin možných argumentačních řešení

Jako první možnost se nabízí, s ohledem na „komunitární původ“ novelizačního zákona č. [136/2002](#) Sb., úvaha nad správností nebo dostatečností implementace směrnice 1999/44/ES. Účelem této směrnice byla harmonizace některých aspektů prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží. Jak však vyplývá jednak z preambule citované směrnice a jednak z dalšího jejího textu, tato směrnice se zaměřuje výhradně na právní úpravu rozporu s kupní smlouvou a jeho uplatnění u zboží nového a použitého, přičemž ve svém Článku 5 stanoví též dvouletou lhůtu pro jeho uplatnění. Podle mého názoru nelze tedy konstatovat, že legislativní opomenutí zákonodárce sjednotit právní úpravu náhrady účelně vynaložených nákladů s délkou zákonné záruční doby by bylo možno chápat jako vadnou implementaci směrnice 1999/44/ES se z toho plynoucími právními důsledky.

Dalším řešením, které se nabízí, je v případě spotřebitelských kupních smluv ignorovat úpravu provedenou § 598 občanského zákoníku a s ohledem na potřebu zajistit určitý standart ochrany spotřebitele postupovat podle obecné úpravy účelně vynaložených nákladů spojených s reklamací v ust. § 509 občanského zákoníku.

Tento argumentační postup, jakkoliv se na první pohled jeví poněkud násilný, by měl svoje opodstatnění: srovnáme-li totiž např. právní úpravu smlouvy o dílo a smlouvy kupní, dojdeme k překvapivému závěru, že ochrana spotřebitele v nárocích na náhradu účelně vynaložených nákladů je ve výsledku u smlouvy kupní podstatně slabší než u smlouvy o dílo.

Právní úprava smlouvy o dílo v občanském zákoníku totiž neobsahuje speciální ustanovení o náhradě účelně vynaložených nákladů, a proto se bude v případě smlouvy o dílo postupovat právě podle obecné úpravy § 509 občanského zákoníku. Objednatel má možnost uplatnit právo na náhradu nutných nákladů do jednoho měsíce od konce zákonné záruční doby, tedy v obecné lhůtě sedm měsíců u zhotovení věci na zakázku a v obecné lhůtě čtyři měsíce u smlouvy o opravě a úpravě věci. Přitom ochrana spotřebitele při smlouvě o dílo je podstatně slabší a méně precizní než u smlouvy kupní (zřejmě s ohledem na daleko vyšší frekventovanost spotřebitelské smlouvy kupní v praxi).

Stejně tak je nelogické poskytnutí ochrany právu na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s reklamací po celou dobu, po kterou je možno vytknout vady, při kupní smlouvě nespotebitelské v porovnání s velmi omezenou ochranou při kupní smlouvě spotřebitelské.

Toto argumentační řešení je však poněkud komplikované, protože předpokládá, že by soud při svém rozhodování musel popřít princip *lex specialis derogat legi generali* a prohlásit speciální právní úpravu práva na úhradu nutných nákladů u smlouvy kupní za nepoužitelnou pro prodej zboží v obchodě.

Lepším argumentačním řešením by podle mého názoru bylo vyjít z povahy práva na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s reklamací a zahrnout toto právo pod obecnější pojem „práva z odpovědnosti za vady“. Jde totiž o nárok, který se (jak již bylo řečeno v úvodu tohoto článku) váže

výlučně na existenci vady, nikoliv na jiné okolnosti jako je např. vznik škody, protiprávní jednání nebo zavinění. Systematicky je také v obecných ustanoveních občanského zákoníku upraveno v části nazvané „odpovědnost za vady“, proto lze dovozovat, že je součástí katalogu práv z odpovědnosti za vady plnění.

Jelikož právní úprava prodeje zboží v obchodě je právní úpravou speciální k obecné úpravě kupní smlouvy, je pro existenci práv z odpovědnosti za vady v režimu prodeje zboží v obchodě (tedy v režimu spotřebitelských kupních smluv) směrodatná speciální úprava provedená § 626 občanského zákoníku. Ten obecně stanoví, že *práva z odpovědnosti za vady věci, pro které platí záruční doba, zaniknou, nebyla-li uplatněna v záruční době*. Proto podle mého názoru je nutné považovat právo na náhradu nutných nákladů spojených s reklamací za právo z odpovědnosti za vady, které v režimu spotřebitelských kupních smluv zaniká až pokud nebylo uplatněno v záruční době, nikoliv ve lhůtách stanovených § 599 občanského zákoníku.

Tento přístup se jeví jako logický a také odpovídající účelu speciální právní úpravy prodeje zboží v obchodě, kterým je ochrana spotřebitele. Toto řešení též více odpovídá zásadě rovnosti obsažené v Čl. 1 odst.1 Listiny základních práv a svobod, s ohledem na níž by bylo nepřijatelné neposkytnout majetkovým právům na náhradu nutných nákladů spojených s reklamací při koupi zboží v režimu spotřebitelské kupní smlouvy téměř žádnou účinnou ochranu, zatímco pro ostatní typy závazkových právních vztahů je tato ochrana poskytnuta obecným ustanovením § 509 občanského zákoníku a při kupní smlouvě v obecném režimu § 599 občanského zákoníku.

De lege ferenda by však bylo zcela jistě vhodné uvažovat o novelizaci ustanovení § 599 občanského zákoníku.

Karel Carbol,

student 5.ročníku PrF MU,
poradce SOS - Sdružení obrany spotřebitelů o.s.

---

[1] Švestka, J. a kol. Občanský zákoník : komentář. II. § 460-880. Praha: C.H. Beck, 2009.

[2] rozsudek Nejvyššího soudu Cpj 40/82.

[3] rozsudek Nejvyššího soudu Cpj 40/82.

[4] rozsudek Nejvyššího soudu 33 Odo 473/2001.

[5] rozsudek Nejvyššího soudu 33 Odo 473/2001.

[6] rozsudek Nejvyššího soudu Cpj 40/82., Švestka, J. a kol. Občanský zákoník : komentář. II. § 460-880. Praha: C.H. Beck, 2009.

[7] Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 2. svazek, Praha: Linde Praha a.s.,2008, s.1738. ISBN978-80-7201-687-7

[8] viz rozhodnutí Nejvyššího soudu 33 Odo 930/2006: „Právní úprava prodeje zboží v obchodě má oproti obecné úpravě kupní smlouvy povahu nejen doplňujícího, ale i speciálního předpisu; reguluje-li některé otázky proti obecným ustanovením o kupní smlouvě odlišně, má přednost tato zvláštní úprava.“

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatele do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)